

komme til noget rigtig fast Grundlag, men stadig staa overfor Omskiftelser og Forandringer.

Jeg tror derfor, som sagt, at den Ordning, der vil føre til et virkelig rationelt Resultat, er at gaa til en Grundlovsforandring, og den maa man til, saa snart Øjeblikket dertil er gunstigt. Nu siger man: Ja, men hvornaar er Øjeblikket gunstigt, det trækker for længe ud, osv. Det behøver slet ikke at trække længe ud. Der er ikke noget, synes mig, der taler for, at det just skal trække længe ud. Naar jeg taler om, hvornaar Tidspunktet er gunstigt dertil, mener jeg, at Tiden er gunstig dertil, naar alle Parter ere enige om at begrænse deres Ønsker netop til den heromhandlede Sag. Jeg vil dog i denne Forbindelse nævne, at der er en Paragraf i Grundloven, som jeg tror, der fra alle Sider er Enighed om at faa forandret, saa snart man overhovedet skal røre ved Grundloven, og det er § 77. Men i øvrigt mener jeg, at Lejligheden er gunstig, naar alle Parter ere enige om at begrænse deres Ønsker til den her omhandlede Sag. Vil man derimod ikke det, vil man tage mange af de Stridsspørgsmaal op, som have været fremme saa ofte, f. Eks. en hel Forandring af Landstingets Sammensætning, som nylig en Deputation har udtalt sig for, eller en Forandring af Rigsretten eller en anden Ordning af Spørgsmaalet om provisoriske Love eller en anden Ordning af Reglerne for Finanslovbehandlingen ved Fællesafstemning, og alt saadant, som har været oppe saa tidt og ofte — vil man tage alt det og mere frem, saa vil man sikkert komme ind i lange Forhandlinger og Grundlovskampe, som ikke ville føre til en hurtig Ordning, det kan man sige sig selv. Men, som sagt, vil man indskrænke sine Ønsker til denne Sag, ser jeg ikke, at der er særlige Vanskeligheder ved at gaa til en Forhandling om en Grundlovsforandring, og Tiden synes mig gunstig, saa snart Meningerne samle sig i denne Henseende. Men naar saa Meningerne samles i denne Henseende, er der endvidere en Ting, synes mig, man maa tage i Betragtning, og det er, hvorledes man da ønsker dette Spørgsmaal ordnet ved en Grundlovsforandring. Den Vej, man hidtil er gaaet, er den stadig at forhøje Forholdstallet. Medens man til den grundlovgivende Rigsdag, saa vidt jeg erindrer, havde valgt efter Forholdstallet 12,000, forandrede man det, da man vedtog Grundloven, til 14,000. Da man kom til Grundlovsforandringen i 1866, fandt

man allerede Folketallet saaledes forandret, at 14,000 var for lille et Tal, og da man veg tilbage for at forøge Antallet af Repræsentanter, satte man det op til 16,000. Skulle vi nu fare videre paa denne Vej, maatte vi jo, for saa vidt vi ikke ønskede et større Antal Repræsentanter, sætte Tallet op til 23—24,000 efter næstkommende Folketælling. Men ærede Melemmer ville se, at der ikke vil gaa ret mange Aar, inden vi atter maa staa overfor en Forøgelse af Repræsentantantallet eller en ny Grundlovsforandring paa dette Punkt. Jeg tror, som sagt, at ikke heller dette er en heldig Vej. Den heldigste er efter min Mening i Grundloven at fastsætte Antallet af Repræsentanter til et bestemt Tal. Naar dette er fastslaaet, saa kan man, efterhaanden som der viser sig Trang til Forandring, ved Valgloven fordele Kredsene paa en anden Maade. Det tror jeg er den mest praktiske Vej og den rette Vej at gaa, og det var den, jeg vilde anbefale.

Nu kan man saa rejse det Spørgsmaal, som ogsaa har været rejst, om Indførelsen af Forholdstalsvalg ved Folketingsvalg, om en særlig Klasserepræsentation med Hensyn til Erhverv osv., men det er jo Spørgsmaal, som i denne Forbindelse ere mindre væsentlige. De kunne være vigtige nok, men i denne Forbindelse ere de mindre væsentlige, fordi de ikke vedrøre selve Bestemmelsen om Repræsentationens Størrelse, saaledes som Grundloven har fastsat den. Jeg for mit Vedkommende tror ikke, at Forholdstalsvalg er en saa heldig Maade at vælge paa til Folketinget, at man gør hele Landet til een Valgkreds, eller inddel Landet i 2—3 Valgkredse, og saa vil have Forholdstalsvalg der. Den Maade, vor Repræsentation er valgt paa, i Enmandskredse, har i mange Henseender store Fortrin. Den har det store Fortrin, at Repræsentanten kommer i personlig Berøring med store Dele af Kredsen, og kommer til særlig at kende Kredsens Interesser. Faar man valgt Folketinget efter Forholdstalsvalg, vil man let komme bort herfra. Og dernæst tror jeg ogsaa, naar man faar saadanne Forholdstalsvalg over hele Landet og kommer ind paa Listevalg, at dette let vil føre med sig, at det mindre vil blive Valgkredsen, der kommer til at afgøre Valgene, end Organisationer, der komme til at lede det hele. I Lande, hvor man ikke har Enmandskredse, men hvor man vælger i større Afdelinger, beklager man sig stærkt over en saadan Ordning. — Jeg tror, den ærede Ordfører